

KLASICISTIČKI INSTRUMENTALNI CIKLUSI

SIMFONIJA

-
- U razdoblju bečke klasike skladatelji pišu višestavačne instrumentalne vrste. Ovisno o izvođačkom sastavu imaju različite nazive:

Instrumentalne vrste	Izvođački sastavi
sonata	glasovir solo instrument + glasovir
simfonija	simfonijski orkestar
koncert	solo instrument + orkestar
komorne vrste ¹⁴	raznovrsni sastavi glazbala od 2-9 izvođača

-
- Instrumentalne vrste bečke klasike imaju isti broj stavaka (3 ili 4) te raspored tempa i oblika.

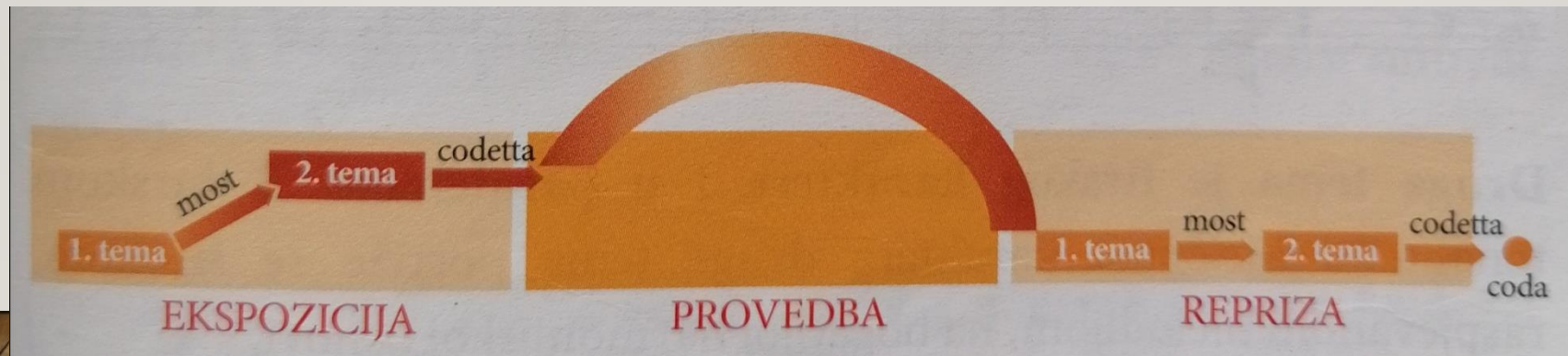
I. stavak	II. stavak	III. stavak	IV. stavak
brzi	polagani	umjereni, plesni	brzi
sonatni oblik	trodjelni oblik	složeni trodjeljni oblik	rondo
	tema s varijacijama sonatni oblik		sonatni oblik

SIMFONIJA

- najznačajniji oblik orkestralne glazbe
- postaju sve duže i traže sve veći orkestralni sastav
- sastoji se od najčešće 4 stavka:
 - I. stavak: živ i dramatičan
 - II. stavak: lirski
 - III. stavak: plesni (menuet ili scherzo)
 - IV. stavak : briljantan i razigran
- svaki stavak je samostalna cjelina s vlastitim temama
- od četiri stavka, tri su u istom tonalitetu, samo je drugi stavak najčešće u srodnom tonalitetu
- prvi stavak simfonije najčešće je u sonatnom obliku

SONATNI OBLIK

- najsvršeniji instrumentalni oblik bečke klasike
- javlja se u I., II., i IV. stavku
- najvažnije značajke: **bitematičnost** (dvije teme) i **trodjelna forma** (ekspozicija-provedba-repriza)

BITEMATIČNOST

- sonatni oblik ima dvije kontrastne teme
- kontrast tema je dvostruki:
 - **sadržajni kontrast** podrazumjeva dvije teme različitog karaktera, melodije i ritma
 - **tonalitetni kontrast** podrazumjeva da je prva tema u osnovnom tonalitetu, a druga u dominantnom (na V. stupnju) ako je u duru ili paralelnom (dur i mol ljestvice s istim stalnim predznacima) ako je u molu

EKSPozICIJA-PROVEDBA-REPRIZA

- **ekspozicija**

- predstavljaju se obe teme
- povezuje ih most

- **provedba**

- najuzbudljiviji dio sonatnog oblika
- razgrađuje materijal obiju tema i stvara dramsku napetost
- temataki materijal u potpunosti ovisi o volji kompozitora

- **repriza**

- izmjenjeno ponavljanje ekspozicije
- obe teme u osnovnom tonalitetu

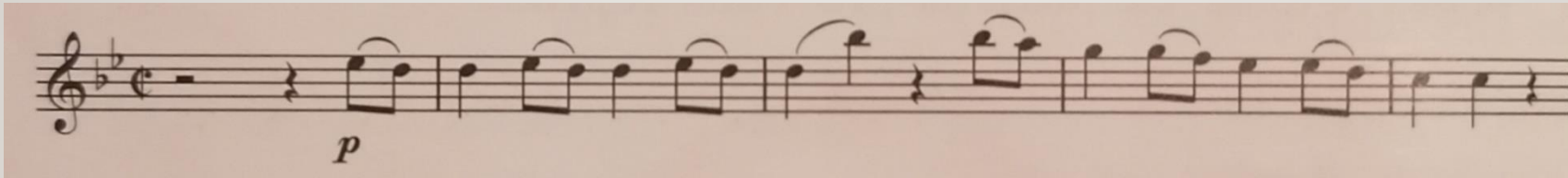
- **coda** (tal. = rep) slijedi nakon reprize, učvršćuje osnovni tonalitet

WOLFGANG AMADEUS MOZART: SIMFONIJA BR. 40 U G-MOLU, KV 550

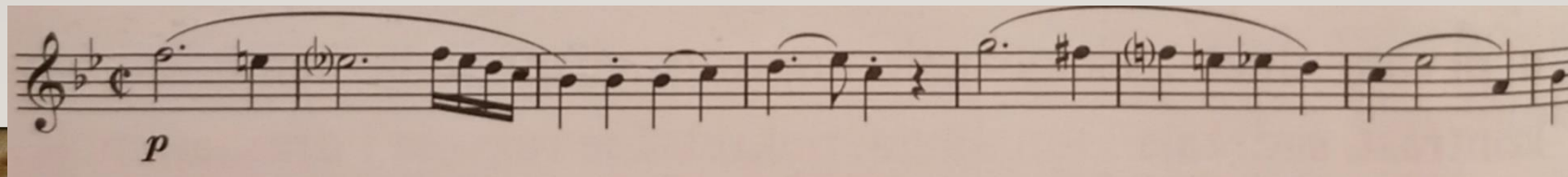
I. STAVAK - MOLTO ALLEGRO

ekspozicija :

- prva tema (g-mol) – dramski napeta
 - koristi mannheimski manir *uzdah*

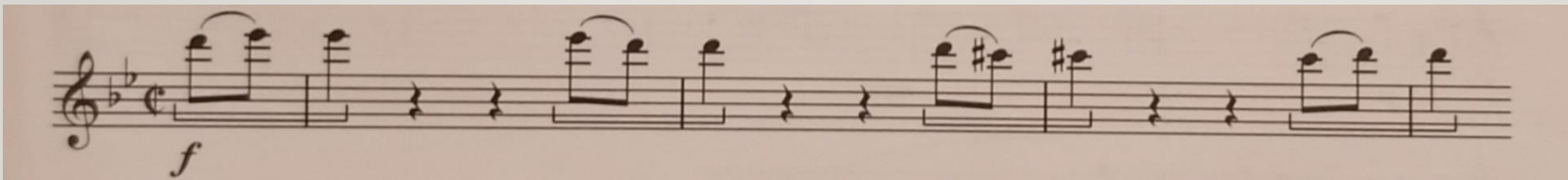

- druga tema (B-dur) – lirski raspjevana

provedba:

- koristi prvu temi
- slobodno obrađuje kraće dijelove tema-motive: ponavlja ih, varira, skraćuje ili proširuje
- dramsku napetost naglašavaju modulacije

repriza:

- obe teme su u osnovnom tonalitetu
- coda učvršćuje osnovni tonaliter

PREPORUKA ZA SLUŠANJE:

J. Haydn:	Simfonija br. 94 u G-duru, Iznenadenje
J. Haydn:	Simfonija br. 101. u D-duru, Sat
J. Haydn:	Simfonija br. 103. u Es-duru, S tremolom timpana
W. A. Mozart:	Simfonija br. 38. u D-duru, Praška
W. A. Mozart:	Simfonija br. 41. u C-duru, Jupiter